

Tuần 4 – Tiết 4

Ngày soạn: 15/9/2025

Lớp dạy: 10/1-9

THỰC HÀNH CHỦ ĐỀ 1: LỊCH SỬ VÀ SỬ HỌC
(1 tiết)

I. MỤC TIÊU

1. Về kiến thức

Sau bài học này, HS sẽ:

- Hệ thống hóa những nội dung kiến thức cơ bản đã học trong chủ đề.
- Vận dụng kiến thức để giải thích lịch sử qua bài tập tình huống.
- Tập làm nhà sử học.

2. Năng lực

- Thông qua vận dụng được kiến thức lịch sử và sử học để giải thích lịch sử qua bài tập tình huống.
- Thông qua khai thác thông tin tư liệu, quan sát hình ảnh để hệ thống được những nội dung kiến thức cơ bản đã học trong chủ đề 1 và chủ đề 2.
- Vận dụng kiến thức lịch sử để lí giải những vấn đề của thực tiễn cuộc sống; Có khả năng tự tìm hiểu những vấn đề lịch sử, phát triển năng lực sáng tạo, có khả năng tiếp cận và xử lí thông tin từ những nguồn khác nhau, có ý thức và năng lực tự học lịch sử suốt đời.

3. Phẩm chất : Giáo dục phẩm chất chăm chỉ; tự giác, tích cực tham gia các hoạt động học tập để giải quyết vấn đề.

II. THIẾT BỊ DẠY HỌC VÀ HỌC LIỆU

1. Đối với giáo viên

- SGK, SGV, SBT Lịch sử 10, Giáo án.
- Giấy A0 để tổ chức hoạt động nhóm.
- Máy tính, máy chiếu (nếu có).

2. Đối với học sinh

- SGK, SBT Lịch sử 10.
- Tranh ảnh, tư liệu sưu tầm liên quan đến bài học *Nội dung thực hành chủ đề 1: Lịch sử và sử học và chủ đề 2 : Vai trò của sử học.*

III. TIẾN TRÌNH DẠY HỌC

A. HOẠT ĐỘNG KHỞI ĐỘNG

a. Mục tiêu: Khơi dậy hứng thú cho HS học tập, tạo không khí vui vẻ khám phá bài mới và chuyển giao nhiệm vụ học tập.

b. Nội dung: GV tổ chức cho HS chơi trò chơi *Ô chữ bí mật*; HS vận dụng kiến thức đã học về *Hiện thực lịch sử và nhận thức lịch sử.*

c. Sản phẩm học tập: Câu trả lời của HS cho các ô chữ hàng ngang, hàng dọc có liên quan đến bài học *Hiện thực lịch sử và nhận thức lịch sử.*

d. Tổ chức thực hiện:

Bước 1: GV chuyển giao nhiệm vụ học tập

- GV tổ chức cho HS chơi trò chơi *Ô chữ bí mật*, nêu vấn đề cho HS tìm ô chữ chìa khóa của bài học. HS có quyền chọn bất kì ô chữ nào để giải đố, cá nhân HS nào giải đúng ô chữ sẽ được điểm cộng.

- GV nêu câu hỏi theo các ô chữ mà HS lựa chọn:

+ Ô số 1 (9 chữ cái): *Thái độ quan trọng và cần thiết trong nghiên cứu lịch sử.*

+ Ô số 2 (6 chữ cái): *Một biến cố, kỉ niệm,... mang tính chất lễ nghi, tôn vinh,... diễn ra trong một dịp đặc biệt.*

- + Ô số 3 (9 chữ cái): Một đức tính quan trọng bậc nhất của người viết sử.
- + Ô số 4 (6 chữ cái): Từ chỉ sự phát triển theo hướng tốt hơn trước, phù hợp với sự phát triển của lịch sử.
- + Ô số 5 (9 chữ cái): Một phương pháp nghiên cứu lịch sử, kết hợp nhiều ngành để đạt hiệu quả cao.
- + Ô số 6 (7 chữ cái): Thành tựu văn minh cơ bản, dùng để lưu trữ và phát triển tri thức.
- + Ô chữ chủ đề (6 chữ cái).

Bước 2: HS thực hiện nhiệm vụ học tập

- HS lựa chọn các ô chữ hàng ngang theo ý thích, vận dụng kiến thức, hiểu biết thực tế của bản thân để trả lời câu hỏi.
- HS tìm ô chữ hàng dọc (ô chữ chủ đề).
- GV hướng dẫn, theo dõi, hỗ trợ HS (nếu cần thiết).

Bước 3: Báo cáo kết quả hoạt động và thảo luận

- GV mời đại diện HS xung phong trả lời:

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	K	H	Á	C	H	Q	U	A	N				
2					S	Ư	K	I	Ê	N			
3			T	R	U	N	G	T	H	Ư	C		
4				T	I	Ê	N	B	Ô				
5					L	I	Ê	N	N	G	A	N	H
6					C	H	Ư	V	I	Ê	T		

Ô chữ chủ đề: LỊCH SỬ.

- GV mời đại HS khác nhận xét, trả lời câu hỏi (nếu có ý kiến khác).

Bước 4: Đánh giá kết quả, thực hiện nhiệm vụ học tập

- GV đánh giá, nhận xét, chuẩn kiến thức.
- GV dẫn dắt vào bài thực hành.

B. HOẠT ĐỘNG HÌNH THÀNH KIẾN THỨC

1. Hoạt động: Hệ thống hóa những nội dung kiến thức cơ bản đã học trong chủ đề 1

a. Mục tiêu: Thông qua hoạt động, HS hệ thống hóa được những nội dung kiến thức cơ bản đã học trong chủ đề 1.

b. Nội dung: GV cho HS hệ thống hóa nội dung kiến thức cơ bản của chủ đề Lịch sử và Sử học trên giấy A0 bằng sơ đồ tư duy.

c. Sản phẩm học tập: HS làm việc và báo cáo theo nhóm trên sơ đồ tư duy về hệ thống hóa nội dung kiến thức cơ bản của chủ đề Lịch sử và Sử học.

d. Tổ chức hoạt động:

Bước 1: GV chuyển giao nhiệm vụ học tập

- GV chia HS cả lớp thành 4 nhóm, phát cho mỗi nhóm 1 tờ giấy A0, yêu cầu HS các nhóm thảo luận và thực hiện nhiệm vụ: *Hệ thống hóa nội dung kiến thức cơ bản đã học trong chủ đề 1.*

Bước 2: HS tiếp nhận, thực hiện nhiệm vụ học tập

- HS thảo luận theo các nhóm đã được phân công, trao đổi về nội dung các kiến thức đã được học trong chủ đề 1 và lập sơ đồ tư duy.
- GV quan sát các nhóm thảo luận, hướng dẫn, hỗ trợ (nếu cần thiết).

Bước 3: Báo cáo kết quả hoạt động, thảo luận

- GV mời đại diện các nhóm cử HS báo cáo.
- GV yêu cầu các nhóm khác lắng nghe để trao đổi, góp ý.

Bước 4: Đánh giá kết quả thực hiện nhiệm vụ học tập

- GV nhận xét, đánh giá, chuẩn kiến thức.

2. Hoạt động 2: Hệ thống hóa những nội dung kiến thức cơ bản đã học trong chủ đề 2

a. Mục tiêu: Thông qua hoạt động, HS hệ thống hóa được những nội dung kiến thức cơ bản đã học trong chủ đề 2.

b. Nội dung: GV cho HS hệ thống hóa nội dung kiến thức cơ bản của chủ đề *Vai trò của Sử học* trên giấy A0 bằng sơ đồ tư duy.

c. Sản phẩm học tập: HS làm việc và báo cáo theo nhóm trên sơ đồ tư duy về hệ thống hóa nội dung kiến thức cơ bản của chủ đề *Vai trò của Sử học*.

d. Tổ chức hoạt động:

Bước 1: GV chuyển giao nhiệm vụ học tập

- GV chia HS cả lớp thành 4 nhóm, phát cho mỗi nhóm 1 tờ giấy A0, yêu cầu HS các nhóm thảo luận và thực hiện nhiệm vụ: *Hệ thống hóa nội dung kiến thức cơ bản đã học trong chủ đề 2.*

Bước 2: HS tiếp nhận, thực hiện nhiệm vụ học tập

- HS thảo luận theo các nhóm đã được phân công, trao đổi về nội dung các kiến thức đã được học trong chủ đề 2 và lập sơ đồ tư duy.

- GV quan sát các nhóm thảo luận, hướng dẫn, hỗ trợ (nếu cần thiết).

Bước 3: Báo cáo kết quả hoạt động, thảo luận

- GV mời đại diện các nhóm cử HS báo cáo.

- GV yêu cầu các nhóm khác lắng nghe để trao đổi, góp ý.

Bước 4: Đánh giá kết quả thực hiện nhiệm vụ học tập

- GV nhận xét, đánh giá, chuẩn kiến thức

C. HOẠT ĐỘNG LUYỆN TẬP

a. Mục tiêu: Củng cố, mở rộng kiến thức đã học về nội dung kiến thức *Tri thức lịch sử và cuộc sống*.

b. Nội dung: GV nêu vấn đề, tổ chức cho HS chơi trò *Ô chữ*; HS vận dụng hiểu biết thực tế, kiến thức đã học để trả lời câu hỏi.

c. Sản phẩm học tập: Câu trả lời của HS cho các ô chữ hàng ngang, tìm được ô chữ chủ đề có liên quan đến những trận quyết chiến chiến lược trong lịch sử dân tộc

d. Tổ chức thực hiện:

Bước 1: GV chuyển giao nhiệm vụ học tập

- GV nêu vấn đề: *Lịch sử dựng nước của Việt Nam luôn song hành cùng lịch sử giữ nước. Rất nhiều bài học kinh nghiệm giữ nước chống ngoại xâm của cha ông ta đã đánh đổi bằng máu, xương, mồ hôi, nước mắt để chúng ta có cuộc sống hôm nay. Chúng ta cùng ôn lại truyền thống hào hùng ấy qua những trận quyết chiến chiến lược trong lịch sử dân tộc.*

- GV tổ chức cho HS chơi trò chơi *Ô chữ*.

- GV nêu câu hỏi theo các ô chữ mà HS lựa chọn:

+ Ô số 1 (13 chữ cái): *Nơi diễn ra ba trận thủy chiến quan trọng thời Ngô, Tiền Lê và Trần.*

+ Ô số 2 (17 chữ cái): *Trận quyết chiến chiến lược trong khởi nghĩa Lam Sơn.*

+ Ô số 3 (13 chữ cái): *Trận đánh quyết định trong cuộc kháng chiến chống Tống thời Lý.*

+ Ô số 4 (14 chữ cái): *Nguyễn Huệ đánh tan Xiêm trong trận đánh lịch sử nào?*

+ Ô số 5 (11 chữ cái): *Chiến thắng lịch sử ở Việt Nam buộc Pháp kí Hiệp định Geneva.*

Bước 2: HS thực hiện nhiệm vụ học tập

- HS lựa chọn các ô chữ hàng ngang theo ý thích, vận dụng kiến thức, hiểu biết thực tế của bản thân để trả lời câu hỏi.

- HS tìm được ô chữ chủ đề.

- GV hướng dẫn, theo dõi, hỗ trợ HS (nếu cần thiết).

Bước 3: Báo cáo kết quả hoạt động và thảo luận

- GV mời đại diện HS xung phong trả lời:

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1			S	O	N	G	B	A	C	H	D	A	N	G			
2	C	H	I	L	A	N	G	X	U	O	N	G	G	I	A	N	G
3			S	O	N	G	N	H	U	N	G	U	Y	E	T		
4	R	A	C	H	G	A	M	X	O	A	I	M	U	T			
5			D	I	E	N	B	I	E	N	P	H	U				

Ô chữ chủ đề (chữ màu đỏ): BÀI HỌC LỊCH SỬ (Một trong những giá trị quan trọng của khoa học lịch sử).

- GV mời đại diện HS khác nhận xét, trả lời câu hỏi (nếu có ý kiến khác).

Bước 4: Đánh giá kết quả, thực hiện nhiệm vụ học tập

- GV đánh giá, nhận xét, chuẩn kiến thức, chuyển sang nội dung mới.

D. HOẠT ĐỘNG VẬN DỤNG

a. Mục tiêu: Thông qua hoạt động, HS vận dụng kiến thức đã học về lịch sử và sử học để giải thích lịch sử qua bài tập tình huống.

b. Nội dung: GV cho HS trình bày trên PPT và Phiếu học tập, thực hiện nhiệm vụ giải thích lịch sử qua bài tập tình huống và vận dụng tập làm nhà sử học.

c. Sản phẩm học tập: Bài thuyết trình trên PowerPoint và Phiếu học tập.

d. Tổ chức thực hiện:

Nhiệm vụ 1: Vận dụng kiến thức để giải thích lịch sử qua bài tập tình huống

Bước 1: GV chuyển giao nhiệm vụ học tập

- GV chia HS thành 4 nhóm và nêu nhiệm vụ cho HS: *Đọc phần lời tựa trong sách Đại Việt sử ký tục biên của Phạm Công Trứ: Vì sao phải viết quốc sử? Vì sử chủ yếu ghi chép công việc. Có chính trị của một đời tất phải có sử của một đời. Mà sự ghi chép của sử giữ nghị luận rất nghiêm túc, tô điểm việc trí thị thì sáng tỏ ngang Mặt trời, Mặt trăng, răn đe kẻ loạn tặc thì ráo riết như sương thu lạnh buốt, người thiện biết có thể bắt chước, người ác biết có thể tự răn, quan hệ với chính trị không phải là ít. Cho nên mới làm ra quốc sử.*

Nhà sử học Phạm Công Trứ đã đề cập đến vấn đề cơ bản nào của sử học ? Từ những kiến thức đã học, hãy làm sáng tỏ đoạn trích trên.

Trình bày trên PowerPoint hoặc phác họa bằng sơ đồ tư duy.

Bước 2: HS tiếp nhận, thực hiện nhiệm vụ học tập

- HS vận dụng kiến thức đã học, thảo luận, trao đổi để giải thích lịch sử qua câu nói của Phạm Công Trứ.

- GV quan sát phần thảo luận của các nhóm, hướng dẫn, hỗ trợ HS (nếu cần thiết).

Bước 3: Báo cáo kết quả hoạt động, thảo luận

- GV mời đại diện các nhóm trình bày kết quả phần thảo luận của nhóm:

+ *Để có những trang sử mà hậu thế quan tâm như bây giờ, nhà sử học dày công chép ra và gói trong đó rất nhiều tâm huyết.*

+ *Lịch sử là khách quan. Sự kiện lịch sử là những sự thật được tồn tại độc lập ngoài ý thức của chúng ta.*

+ *Nguyên tắc cơ bản của Sử học là:*

- *Khách quan: Dựa trên các nguồn sử liệu, nhà sử học khôi phục lại hiện thực lịch sử một cách khách quan, không nhận thức phiến diện, một chiều.*

- *Trung thực: Nhà sử học cần trung thực, tôn trọng sự thật, không xuyên tạc, thêm bớt hoặc làm sai lệch hiện thực lịch sử.*
- *Tiến bộ: Từ thấu hiểu quá khứ, Sử học hướng đến những giá trị tốt đẹp, góp phần xây dựng xã hội văn minh, tiến bộ.*

- GV mời đại diện các nhóm nhận xét, bổ sung ý kiến và phần trình bày của nhóm bạn.

Bước 4: Đánh giá kết quả thực hiện nhiệm vụ học tập

- GV nhận xét, đánh giá, chuẩn kiến thức và chuyển sang nội dung mới.

Nhiệm vụ 2: Tập làm nhà sử học

Bước 1: GV chuyển giao nhiệm vụ học tập

- GV phát cho mỗi nhóm 4 tờ Phiếu học tập và giao nhiệm vụ về nhà cho HS: *Đọc thông tin tư liệu lịch sử về bản Quân lệnh số 1 trong Cách mạng tháng Tám năm 1945 và cho biết:*

a. Đoạn tư liệu thuộc loại hình sử liệu nào? Nêu giá trị của sử liệu ấy.

b. Hãy nhập vai người truyền Quân lệnh số 1 phát lệnh cuộc Tổng khởi nghĩa ở địa phương em trong những ngày tháng Tám năm 1945.

Bước 2: HS tiếp nhận, thực hiện nhiệm vụ học tập

- HS vận dụng các kiến thức đã học, thảo luận theo nhóm và thực hiện nhiệm vụ học tập.

- GV hướng dẫn, hỗ trợ HS (nếu cần thiết).

Bước 3: Báo cáo kết quả hoạt động, thảo luận

HS báo cáo kết quả thảo luận vào tiết học sau (nộp Phiếu học tập cho GV).

Bước 4: Đánh giá kết quả thực hiện nhiệm vụ học tập

- GV nhận xét, đánh giá.